

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

I N F O R M A C I J A

**o upisu učenika u osnovne i srednje škole u školskoj
2020/21. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine**

Mostar, novembar/studeni 2020. godine

SADRŽAJ

UVOD.....	3
1. OSNOVNE ŠKOLE	5
1.1. Broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u školskoj 2020/21. godini u Federaciji BiH po kantonima	5
1.2. Zbirni podaci o broju učenika osnovnih škola u školskoj 2020/21. godini u Federaciji BiH i kretanje broja učenika osnovnih škola u periodu školska 2015/16 – 2020/21. godina.....	15
2. SREDNJE ŠKOLE	19
2.1. Broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole u školskoj 2020/21. godini u Federaciji BiH po kantonima	19
2.2. Zbirni podaci o broju učenika srednjih škola u školskoj 2020/21. godini u Federaciji BiH i kretanje broja učenika srednjih škola u periodu školska 2015/16 – 2020/21. godina.....	25
REZIME.....	29
PREPORUKE	31

UVOD

Informacija o upisu učenika u osnovne i srednje škole u školskoj 2020/21. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine je informativno-analitički dokument Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke planiran Programom rada Ministarstva za 2020. godinu, a isti će biti dostavljen Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na razmatranje. Cilj izrade Informacije o upisu učenika u osnovne i srednje škole u školskoj 2020/21. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine je praćenje broja upisanih učenika u prvi razred osnovnih i srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine i po kantonima, te uporedno prikazivanje prikupljenih podataka u odnosu na pet prethodnih školskih godina radi praćenja trenda povećanja, odnosno smanjenja broja učenika.

U prvom dijelu Informacije će biti predstavljeni i analizirani podaci o broju upisanih učenika u prvi razred osnovnih škola i ukupnom broju učenika u osnovnim školama za svaki kanton u Federaciji BiH, a zatim i zbirni podaci za Federaciju BiH. Pored navedenog, u prvom dijelu Informacije bit će prikazani i podaci o broju djece koja su u godini pred polazak u osnovnu školu bila obuhvaćena programima predškolskog odgoja i obrazovanja, što je obaveza proizašla iz člana 16. Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ br. 88/07). U drugom dijelu Informacije će biti predstavljeni i analizirani podaci o broju učenika upisanih u prvi razred srednjih škola i ukupnom broju učenika u srednjim školama po kantonima, a zatim i podaci za Federaciju BiH. Na kraju Informacije bit će prezentiran rezime najvažnijih pokazatelja i zaključaka Informacije, te preporuke na koji način se može unaprijediti stanje u osnovnom i srednjem obrazovanju s aspekta pokazatelja o trendovima smanjenja odnosno povećanja broja učenika u osnovnim i srednjim školama u Federaciji BiH.

Nastava u školskoj 2020/21. godini za učenike osnovnih i srednjih škola počela je 1. septembra 2020. godine u Kantonu Sarajevo, a 7. septembra u sljedećim kantonima: Posavskom, Tuzlanskom, Bosansko-podrinjskom, Srednjobosanskom, Hercegovačko-neretvanskom, Zapadnohercegovačkom i Kantonu 10. U Zeničko-dobojskom kantonu nastava je počela 8. septembra, a u Unsko-sanskom kantonu 14.09.2020. godine. Pored navedenog, nastava za prvačice u Posavskom kantonu je počela 14.09.2020. godine. Također, treba navesti da je nastavna godina u Tuzlanskom kantonu počela 07.09.2020. godine za učenike od prvog do četvrtog razreda osnovne škole i prvog razreda srednje škole, a za ostale učenike osnovnih i srednjih škola 14.09.2020. godine. Zeničko-dobojski kanton je, također, sukcesivno uvodio učenike u nastavni proces, pa su tako učenici različitih razreda osnovnih i srednjih škola uvedeni u nastavni proces na jedan od sljedeća tri datuma: 8. septembar, 14. septembar i 21. septembar. Kanton Sarajevo je, također, sukcesivno uvodio učenike osnovnih i srednjih škola u nastavni proces. Svi kantoni su se na početku školske godine opredijelili za kombinirani način organiziranja nastave, tj. kombinaciju nastave u učionici i online nastave, te je zaključno da je odluka o načinu realizacije nastave podložna revidiranju, u skladu s eventualnom promjenom epidemiološke situacije na području određenog kantona, odnosno Federacije BiH.

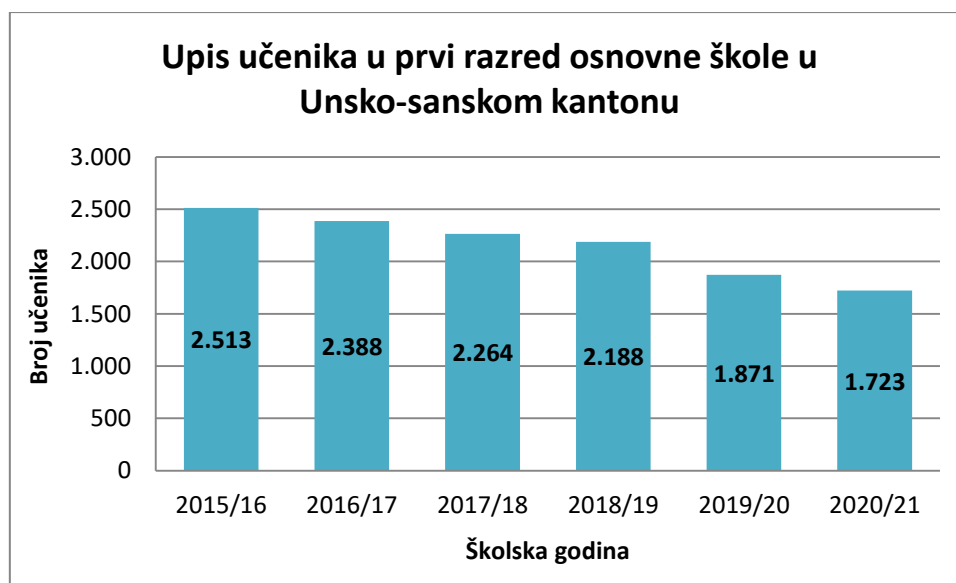
Za izradu Informacije korišteni su podaci Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona, Ministarstva obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, Federalnog zavoda za statistiku i iz drugih izvora.

1. OSNOVNE ŠKOLE

1.1. Broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u školskoj 2020/21. godini u Federaciji BiH po kantonima

Unsko-sanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2020/21. godini, upisana su **1.723** učenika, što je manje za 148 učenika, odnosno 7,91% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Ukoliko analiziramo podatke o upisu učenika u šestogodišnjem periodu, ustanovit ćemo da je u školskoj 2020/21. godini broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole smanjen za 790 učenika ili 31,44% u odnosu na školsku 2015/16. godinu, koja predstavlja početak perioda posmatranja.

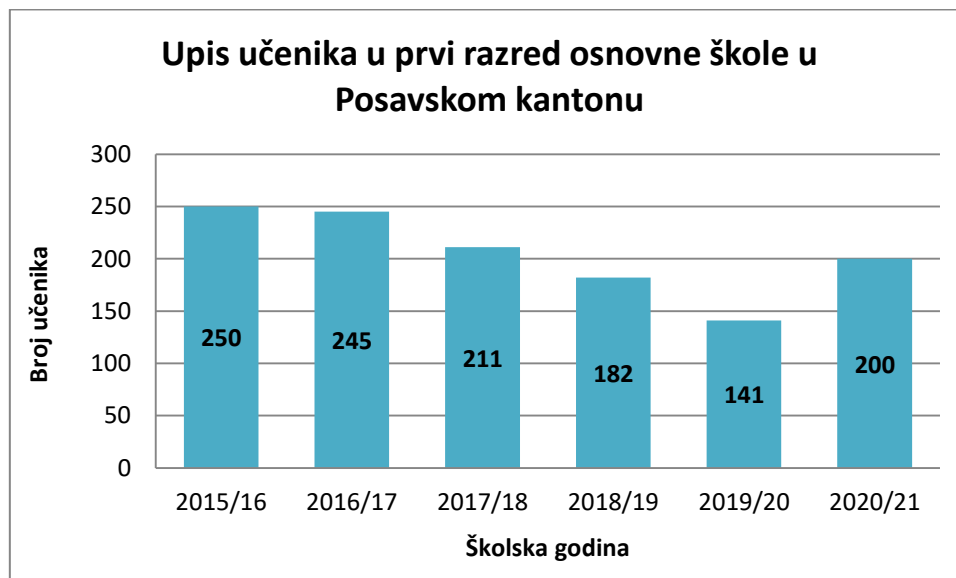
Prema podacima resornog kantonalnog ministarstva, broj djece koja su u godini pred polazak u osnovnu školu bila uključena u cjeloviti razvojni program predškolskog odgoja i obrazovanja koji se realizira u predškolskim ustanovama (javnim i privatnim) je 404, što je obuhvat od 24,62%.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2020/21. godini u Unsko-sanskom kantonu je **18.042**, što je za 1.134 učenika ili 5,91% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Broj učenika s poteškoćama u razvoju koji se školuju u redovnim osnovnim školama je 618.

Posavski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2020/21. godini, upisano je **200** učenika, što je za 59 učenika ili 41,84% više u odnosu na prethodnu školsku godinu.

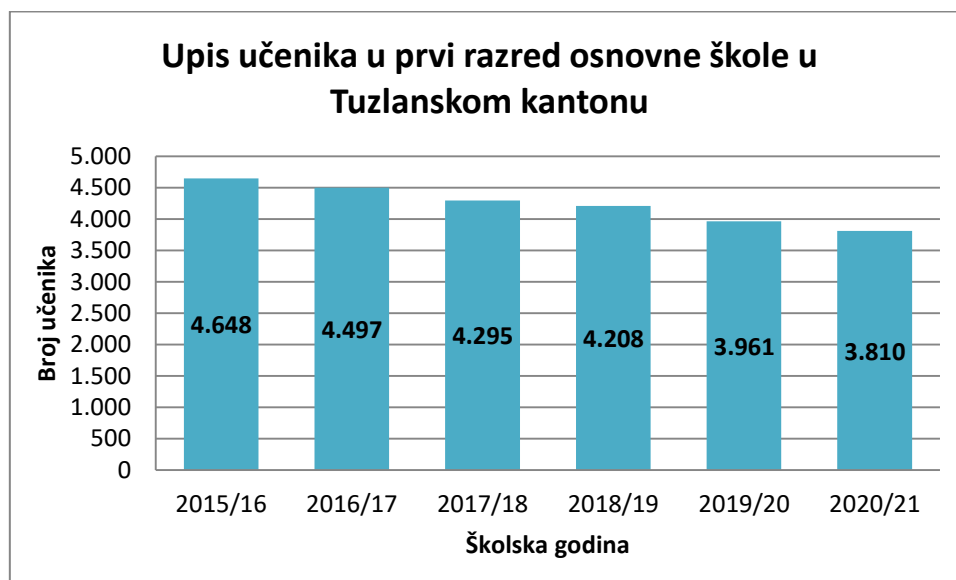

Posmatrano u šestogodišnjem periodu, broj upisanih učenika bilježi značajne fluktuacije. Poređenjem podataka o broju učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u tekućoj u odnosu na školsku 2015/16. godinu, ustanovljeno je da je ove školske godine upisano 50 učenika manje, što predstavlja smanjenje za 20%.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2020/21. godini u Posavskom kantonu je **1.934**, što je povećanje za 57 učenika ili 3,04% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Tuzlanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2020/21. godini, upisano je **3.810** učenika, što je 151 učenik manje ili 3,81% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posmatramo li prikazani šestogodišnji period, evidentno je da se broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u Tuzlanskom kantonu od školske 2015/16. do školske 2020/21. godine kontinuirano smanjivao, te se u posmatranom periodu smanjio za 838 učenika ili 18,03%.

Učenici koji su se u školskoj 2020/21. godini upisali u prvi razred osnovne škole, izuzev onih koji su bili uključeni u redovne programe predškolskog odgoja i obrazovanja u predškolskim ustanovama, nisu bili uključeni u program predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu. Obavezni program predškolskog odgoja i obrazovanja se nije realizirao zbog pandemije COVID-19, budući da se trebao organizirati u periodu kada je bila obustavljena nastava u osnovnim i srednjim školama te na visokoškolskim ustanovama.

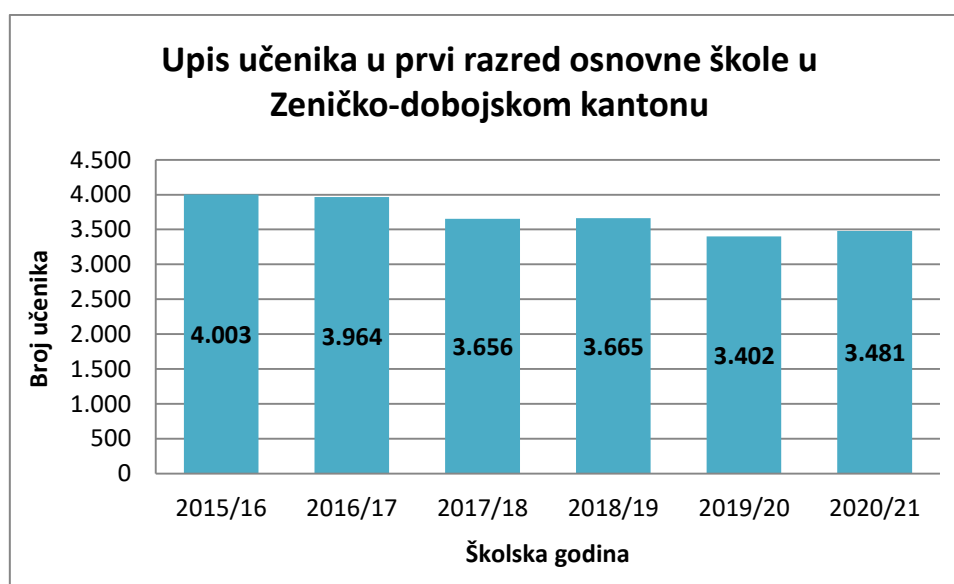
Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2020/21. godini u Tuzlanskom kantonu je **36.863** učenika, što je za 208 učenika ili 0,57% više u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Zeničko-dobojski kanton

Nastava za učenike osnovnih škola u Zeničko-dobojskom kantonu je počela sukcesivno, prema sljedećem redoslijedu:

- za učenike 1. i 6. razreda 08.09.2020. godine
- za učenike 2, 3. i 7. razreda 14.09.2020. godine, a
- za učenike 4, 5, 8 i 9. razreda 21.09.2020. godine.

U školskoj 2020/21. godini, u prvi razred osnovne škole upisan je **3.481** učenik. U poređenju sa prošlom školskom godinom, u tekućoj je upisano 79 učenika više, odnosno 2,32%.

Posmatranjem grafičkog prikaza podataka o broju učenika upisanih u prvi razred osnovne škole, može se primijetiti da se broj učenika smanjivao u posmatranom periodu. Broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini je za 522 učenika ili 13,04% manji u odnosu na školsku 2015/16. godinu.

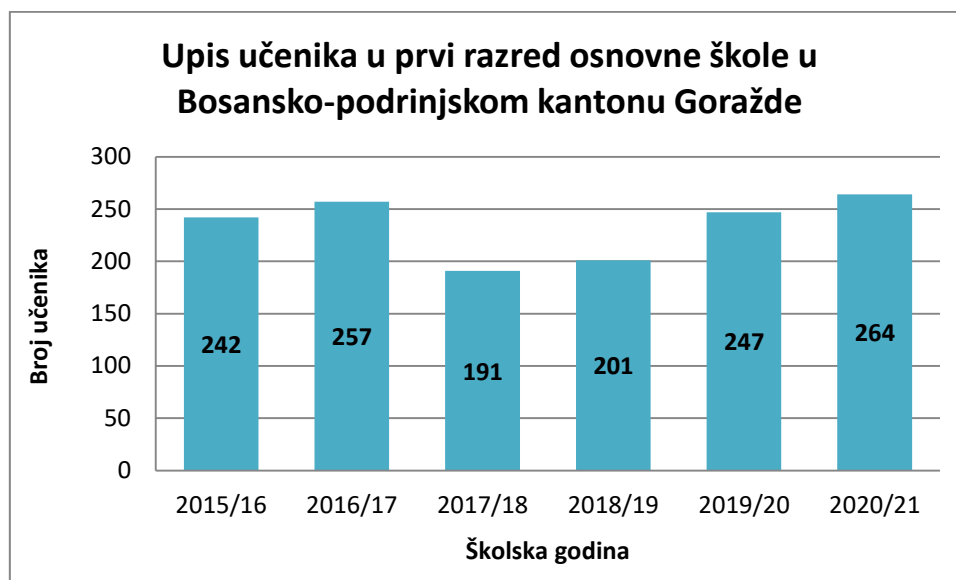
Gotovo sva djeca upisana u prvi razred osnovne škole su u prethodnoj pedagoškoj godini bila obuhvaćena programima predškolskog odgoja i obrazovanja (99,01% obuhvat). Od ukupnog broja djece obuhvaćene programima predškolskog odgoja i obrazovanja, u cjeloviti razvojni program predškolskog odgoja i obrazovanja bilo je uključeno 20,32% djece, dok je 78,69% djece bilo uključeno u program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u školu.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2020/21. godini u Zeničko-dobojskom kantonu je **32.599**, uključujući 481 učenika s poteškoćama u razvoju. U odnosu na prethodnu školsku godinu, broj učenika osnovnih škola se smanjio za 99 učenika ili 0,3%.

Bosansko-podrinjski kanton Goražde

U školskoj 2020/21. godini, u prvi razred osnovne škole upisana su 264 učenika, što je 17 učenika više u odnosu na prethodnu školsku godinu i predstavlja povećanje za 6,88%.

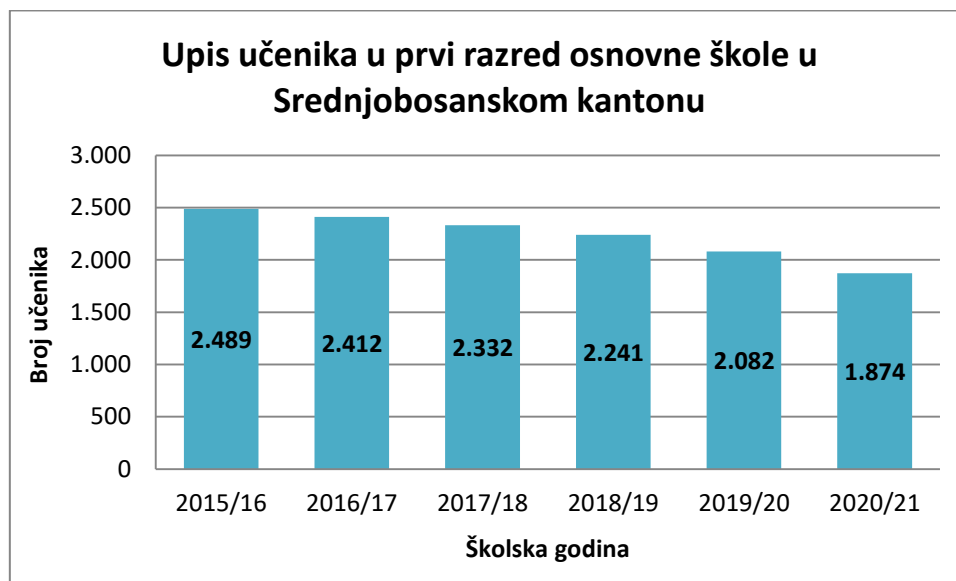
Broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde u posmatranom periodu bilježio je rast u školskoj 2016/17. godini, dok je u školskoj 2017/18. godini zabilježen pad broja upisanih učenika, ali je broj upisanih učenika ponovo počeo rasti od školske 2018/19. godine. U tekućoj školskoj godini, broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u odnosu na početak perioda posmatranja (školska 2015/16. godina) veći je za 22 učenika ili 9,09%.

Svi učenici upisani u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini bili su uključeni u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, ali je obavezni program prekinut 20 dana od početka realizacije radi pandemije COVID-19.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde u školskoj 2020/21. godini je **1.932**, što je za 41 učenika ili 2,17% više u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Srednjobosanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2020/21. godini, upisana su **1.874** učenika, što je za 208 učenika ili 9,99% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

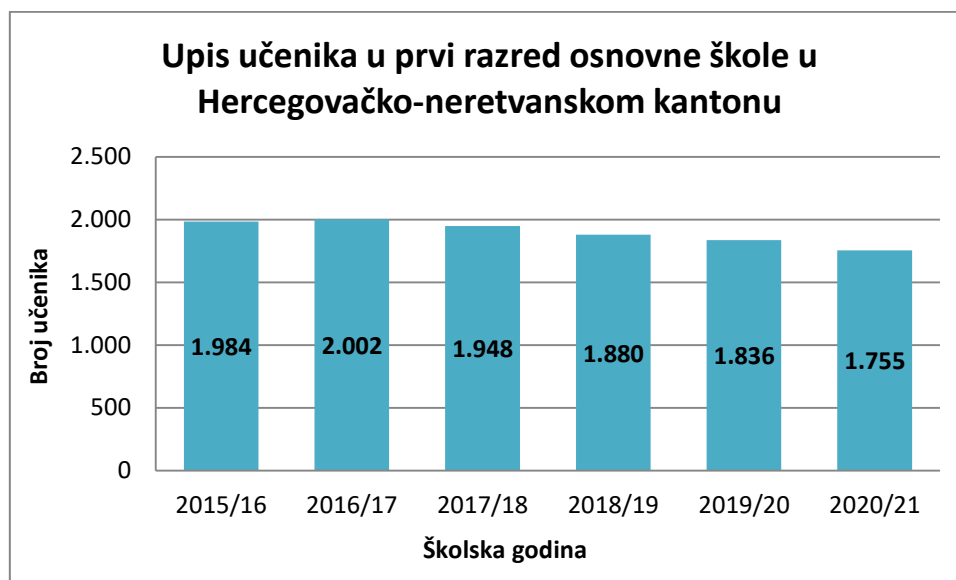

Posmatranjem grafičkog prikaza kretanja broja učenika prvih razreda osnovne škole u šestogodišnjem periodu, može se uočiti trend kontinuiranog smanjenja broja učenika. Poređenjem broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini u odnosu na početak perioda posmatranja (školska 2015/16. godina), može se konstatirati da se broj učenika smanjio za 615 učenika ili 24,71%.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Srednjobosanskom kantonu u školskoj 2020/21. godini je **20.153**, što je za 673 učenika ili 3,23% manje nego u prethodnoj školskoj godini.

Hercegovačko-neretvanski kanton

U školskoj 2020/21. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **1.755** učenika, što predstavlja smanjenje za 81 učenika ili 4,41% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

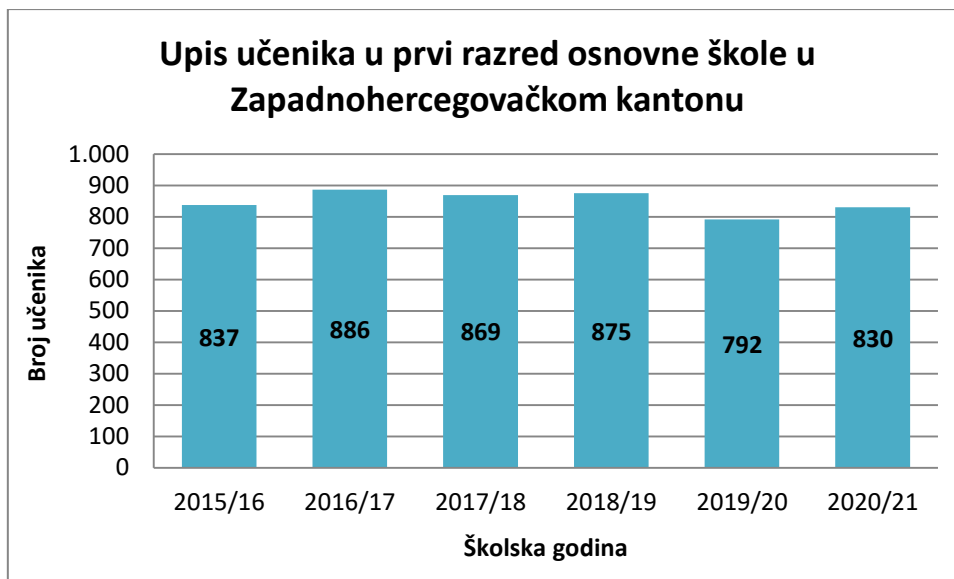
Posmatranjem kretanja broja učenika u šestogodišnjem periodu, može se uočiti da je broj učenika prvog razreda blago fluktuirao sa tendencijom smanjenja, tj. zabilježeno je smanjenje broja učenika za 229 učenika ili 11,54%.

U godini prije polaska u školu, 390 djece ovog uzrasta ili 20% bilo je uključeno u redovne cjelodnevne ili poludnevne programe u predškolskim ustanovama, a još 60 djece u pripreme programe koji se realiziraju u tri predškolske ustanove na području ovog kantona za djecu koja nisu uključena u redovne programe. Pored navedenog, organizirani su i kraći programi pripreme za školu za 16 djece od strane nevladine organizacije Prvi pupoljci Stolac. Vrijedi spomenuti i to da je IV OŠ Mostar vlastitim sredstvima omogućila realizaciju aktivnosti koje predstavljaju nastavak projekta UNICEF-a „Povećajmo mogućnosti u BiH za rano učenje“.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u školskoj 2020/21. godini u Hercegovačko-neretvanskom kantonu je **16.851**, uključujući 208 učenika s poteškoćama u razvoju. U odnosu na prethodnu školsku godinu, ukupan broj učenika je gotovo identičan, tj. prošle godine taj broj je iznosio 16.852.

Zapadnohercegovački kanton

U školskoj 2020/21. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **830** učenika, što predstavlja povećanje za 38 učenika ili 4,8% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

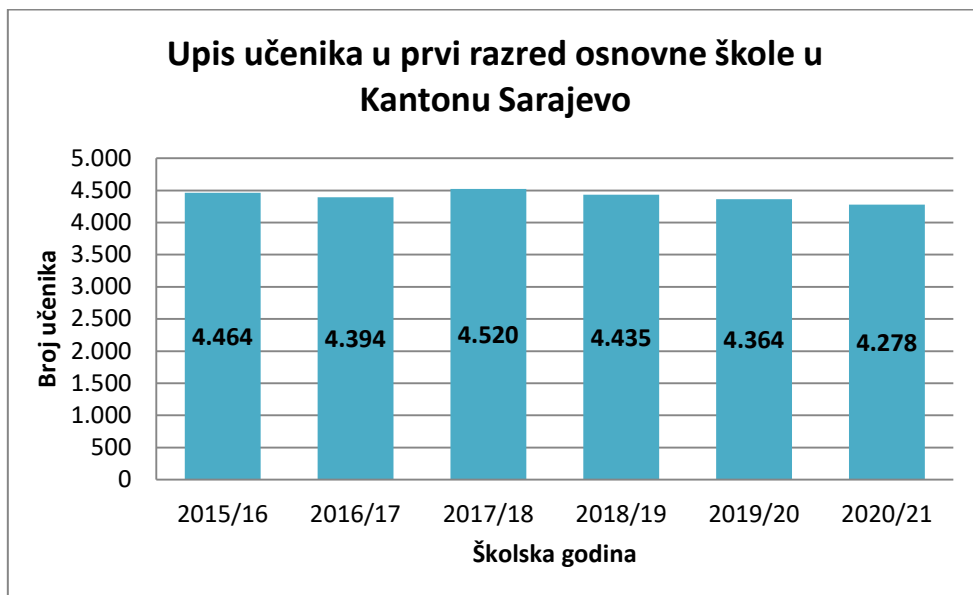

Ukoliko posmatramo kretanje broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u šestogodišnjem periodu, uočiti ćemo da je u Zapadnohercegovačkom kantonu broj upisanih učenika fluktuirao, a u odnosu na početnu godinu promatranja zabilježeno je blago smanjenje za 7 učenika ili 0,84%.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u školskoj 2020/21. godini u Zapadnohercegovačkom kantonu je **7.746**, što je za 84 učenika ili 1,07% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Kanton Sarajevo

U školskoj 2020/21. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **4.278** učenika, što je 86 učenika ili 1,97% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

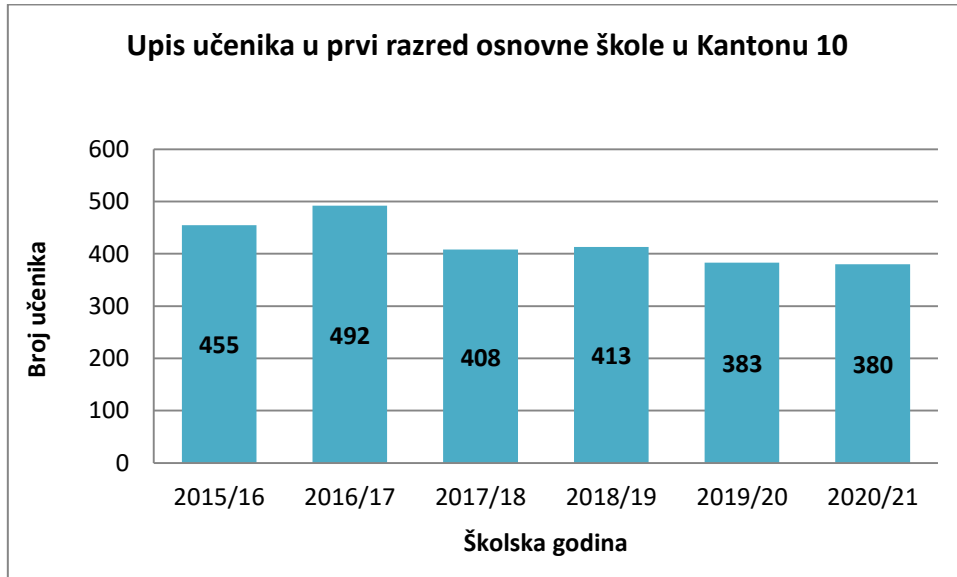
Kao što se može vidjeti iz grafikona koji prikazuje kretanje broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole, u posmatranom periodu broj učenika je blago fluktuirao. Poređenjem broja upisanih učenika u ovoj školskoj godini u odnosu na školsku 2015/16. godinu, može se zaključiti da se broj učenika prvih razreda u posmatranom periodu smanjio za 186 ili 14,17%.

Svi učenici upisani u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini bili su uključeni u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, što čini obuhvat od 100%.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Kantonu Sarajevo u školskoj 2020/21. godini je **37.635**, što je za 282 učenika ili 0,74% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Kanton 10

U školskoj 2020/21. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **380** učenika, što je za 3 učenika ili 0,78% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Iz grafikona iznad može se vidjeti da je broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u posmatranom periodu fluktuirao s tendencijom smanjenja broja učenika. Ukoliko uporedimo podatak o broju učenika prvog razreda u tekućoj školskoj godini s podatkom iz školske 2015/16. godine, može se zaključiti da se broj učenika u posmatranom periodu smanjio za 75 učenika ili 16,48%.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Kantonu 10 u školskoj 2020/21. godini je **3.467**, što je manje za 592 učenika ili 14,58% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

1.2. Zbirni podaci o broju učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2020/21. godini i kretanje broja učenika osnovnih škola u periodu školska 2015/16 – 2020/21. godina

Tabela 1: Broj učenika u osnovnim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2020/21. godini

Redni broj	Kanton	Broj učenika	
		Prvi razred	Ukupno:
1.	Unsko-sanski	1.723	18.042
2.	Posavski	200	1.934
3.	Tuzlanski	3.810	36.863
4.	Zeničko-dobojski	3.481	32.599
5.	Bosansko-podrinjski	264	1.932
6.	Srednjobosanski	1.874	20.153
7.	Hercegovačko-neretvanski	1.755	16.851
8.	Zapadnohercegovački	830	7.746
9.	Kanton Sarajevo	4.278	37.635
10.	Kanton 10	380	3.467
Ukupno Federacija BiH		18.595	177.222

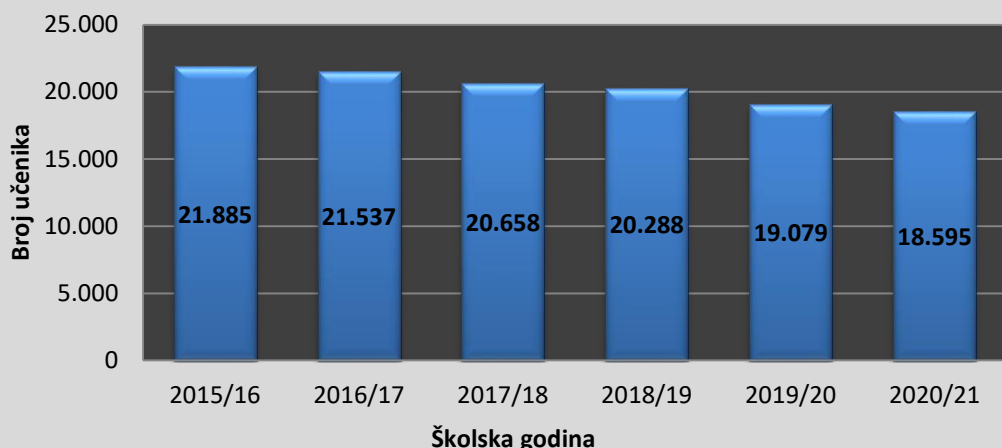
Izvor: Podaci u tabeli 1 prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora

Tabela 2: Pregled kretanja broja učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2015/16 – 2020/21. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina						Povećanje / smanjenje	% promjene
		2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21		
		a	b	c	d	e	f	g	h
1.	Unsko-sanski	2.513	2.388	2.264	2.188	1.871	1.723	-790	-31,44%
2.	Posavski	250	245	211	182	141	200	-50	-20%
3.	Tuzlanski	4.648	4.497	4.295	4.208	3.961	3.810	-838	-18,03%
4.	Zeničko-dobojski	4.003	3.964	3.656	3.665	3.402	3.481	-522	-13,04%
5.	Bosansko-podrinjski	242	257	191	201	247	264	22	9,09%
6.	Srednjobosanski	2.489	2.412	2.332	2.241	2.082	1.874	-615	-24,71%
7.	Hercegovačko-neretvanski	1.984	2.002	1.948	1.880	1.836	1.755	-229	-11,54%
8.	Zapadnohercegovački	837	886	869	875	792	830	-7	-0,84%
9.	Kanton Sarajevo	4.464	4.394	4.520	4.435	4.364	4.278	-186	-4,17%
10.	Kanton 10	455	492	408	413	383	380	-75	-16,48%
Σ Federacija BiH		21.885	21.537	20.658	20.288	19.079	18.595	-3.290	-15,03%

Izvor: Podaci u tabeli 2 za školsku 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19. i 2019/20. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 235/2016, 250/2017, 270/2018, 288/2019. i 308/2020. Podaci koji se odnose na školsku 2020/21. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora.

Pregled kretanja broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u FBiH

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine

Analizom kretanja broja učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine od školske 2015/16. godine do školske 2020/21. godine, može se primijetiti smanjenje broja upisanih učenika u prvi razred osnovne škole. Broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u Federaciji BiH se u posmatranom periodu smanjio za 3.290 učenika ili 15,03%.

Ukoliko analiziramo podatke iz tabele 2, evidentno je da je u posljednjih šest školskih godina došlo do smanjenja broja upisanih učenika u devet kantona, a jedino Bosansko-podrinjski kanton Goražde bilježi povećanje broja upisanih učenika. Ukoliko posmatramo procentualne pokazatelje o smanjenju broja učenika upisanih u prvi razred osnovne škole, uočiti ćemo da je najznačajnije smanjenje broja upisanih učenika zabilježeno u sljedeća tri kantona: Unsko-sanski kanton (-31,44%), Posavski kanton (20%) i Srednjobosanski kanton (-24,71%).

Tabela 3: Pregled kretanja ukupnog broja učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2015/16 – 2020/21. godina

Red ni broj	Kanton	Školska godina						Povećanje / smanjenje	% promjene
		2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21		
		a	b	c	d	e	f	g	h
1.	Unsko-sanski	23.618	22.764	21.862	20.716	19.176	18.042	-5.576	-23,61%
2.	Posavski	2.621	2.431	2.259	2.071	1.877	1.934	-687	-26,21%
3.	Tuzlanski	39.416	38.927	38.111	37.612	36.655	36.863	-2.553	-6,48%
4.	Zeničko-dobojski	34.089	34.371	33.529	32.952	32.698	32.599	-1.490	-4,37%
5.	Bosansko-podrinjski	1.908	1.929	1.889	1.871	1.891	1.932	24	1,26%
6.	Srednjobosanski	22.020	21.547	20.974	21.729	20.826	20.153	-1.867	-8,45%
7.	Hercegovačko-neretvanski	17.785	17.365	17.337	17.262	16.852	16.851	-934	-5,25%
8.	Zapadnohercegovački	8.401	7.961	7.666	7.871	7.830	7.746	-655	-7,8%
9.	Kanton Sarajevo	35.717	36.789	37.372	37.669	37.917	37.635	1.918	5,37%
10.	Kanton 10	5.141	4.935	4.606	4.300	4.059	3.467	-1.674	-32,56%
Σ Federacija BiH		190.716	189.019	185.605	184.053	179.781	177.222	-13.494	-7,08%

Izvor: Podaci u tabeli 3 za školsku 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19. i 2019/20. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 235/2016, 250/2017, 270/2018, 288/2019. i 308/2020. Podaci koji se odnose na školsku 2020/21. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz drugih izvora.

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine

Pregled kretanja ukupnog broja učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period od školske 2015/16. do školske 2020/21. godine ukazuje na kontinuirano smanjenje broja učenika osnovnih škola. Prema zbirnim podacima za Federaciju BiH, broj učenika osnovnih škola se u šestogodišnjem periodu smanjio za 13.494 učenika ili 7,08%.

Smanjenje broja učenika osnovnih škola evidentno je u osam kantona u Federaciji BiH, a izuzetak čine Bosansko-podrinjski kanton Goražde i Kanton Sarajevo, koji bilježe pozitivan trend, odnosno povećanje broja učenika. U Kantonu Sarajevo broj učenika se u posmatranom periodu povećao za 1.918 učenika ili 5,37%, dok se u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde broj učenika povećao za 24 ili 1,26%.

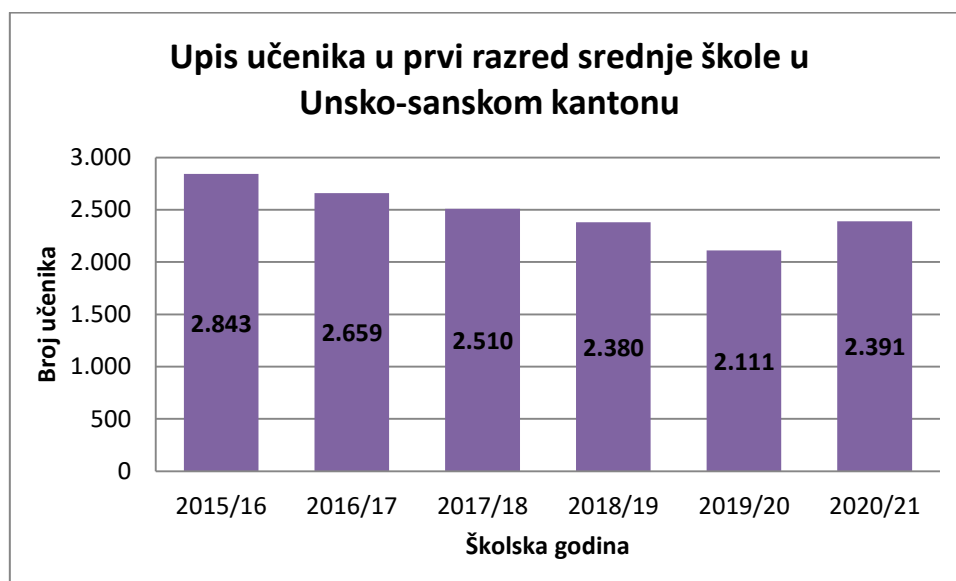
Smanjenje ukupnog broja učenika osnovnih škola, ukoliko analiziramo procentualne podatke, najizraženije je u sljedeća tri kantona: Unsko-sanski (-23,61%), Posavski (-26,21%) i Kanton 10 (-32,56%).

2. SREDNJE ŠKOLE

2.1. Broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole u školskoj 2020/21. godini u Federaciji BiH po kantonima

Unsko-sanski kanton

U prvi razred srednjih škola Unsko-sanskog kantona u školskoj 2020/21. godini upisan je **2.391** učenik. U odnosu na prošlu školsku godinu, upisano je 280 učenika više, odnosno 13,26%.

Ukoliko posmatramo kretanje broja upisanih učenika u šestogodišnjem periodu, evidentan je trend smanjenja broja upisanih učenika. Izuzetak od ovog trenda predstavlja ova školska godina, u kojoj je zabilježeno povećanje broja upisanih učenika u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Upoređujući broj upisanih učenika u ovoj školskoj godini u odnosu na početnu godinu posmatranja (školska 2015/16. godina), prisutno je smanjenje broja upisanih učenika za 452, što u procentima iznosi 15,9%.

Ukupan broj učenika koji se obrazuju u srednjim školama u Unsko-sanskom kantonu u školskoj 2020/21. godini je **7.398**, što je za 648 učenika ili 8,05% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

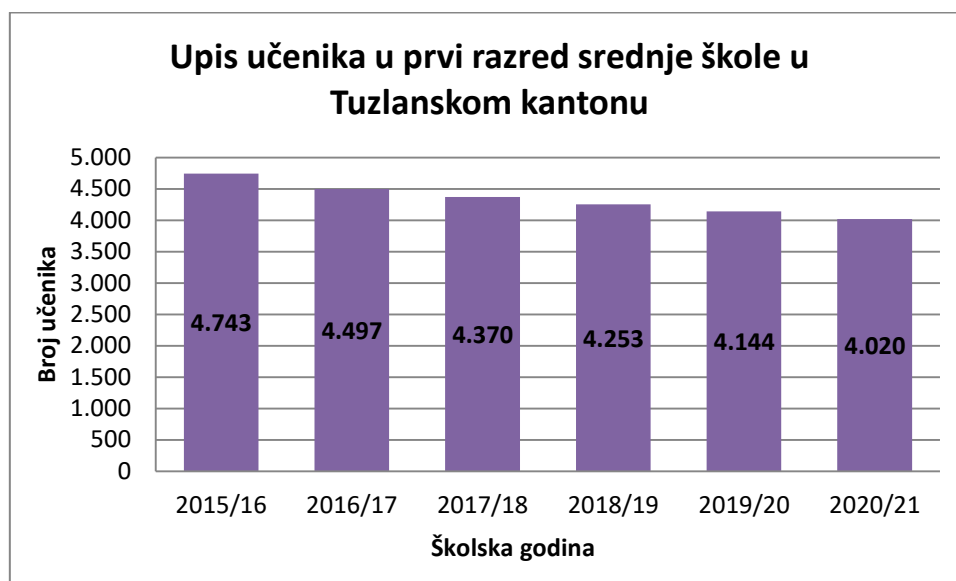
Broj učenika s poteškoćama u razvoju u redovnim srednjim školama je 32.

Posavski kanton

Resorno kantonalno ministarstvo nije dostavilo podatke o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole i ukupnom broju učenika srednje škole u Posavskom kantonu.

Tuzlanski kanton

U prvi razred srednjih škola Tuzlanskog kantona u školskoj 2020/21. godini upisano je **4.020** učenika, što je za 27,12% manje od planiranog broja. U odnosu na prethodnu školsku godinu, kada su u prvi razred bila upisana 4.144 učenika, ove školske godine upisana su 124 učenika manje, što predstavlja smanjenje za 2,99%.

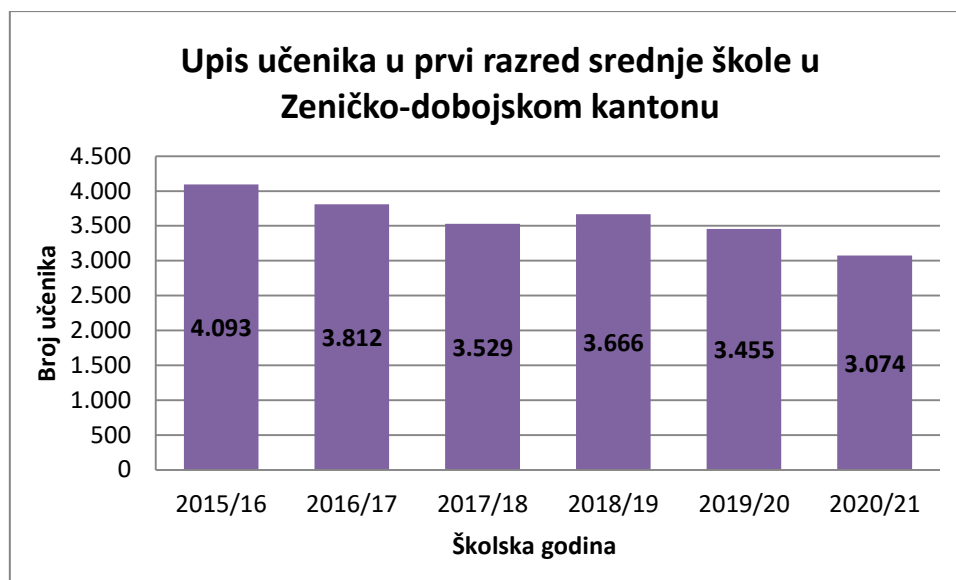
Kada je u pitanju period prikazan u grafikonu, broj upisanih učenika u prvi razred srednjih škola u Tuzlanskom kantonu se kontinuirano smanjivao.

Upoređujući podatak o broju upisanih učenika u tekućoj školskoj godini s podatkom od početka perioda posmatranja (školska 2015/16. godina), uočiti ćemo da se broj upisanih učenika smanjio za 723 učenika ili 15,24%.

Ukupan broj učenika srednjih škola u školskoj 2020/21. godini u Tuzlanskom kantonu je **14.992**, što je za 86 učenika ili 0,57% manje nego u prethodnoj školskoj godini.

Zeničko-dobojski kanton

U prvi razred srednjih škola Zeničko-dobojskog kantona u školskoj 2020/21. godini upisana su **3.074** učenika, što je za 14,01% manje od planiranog broja. U odnosu na prethodnu školsku godinu, ove školske godine upisan je 381 učenik manje, što predstavlja smanjenje za 11,03%.

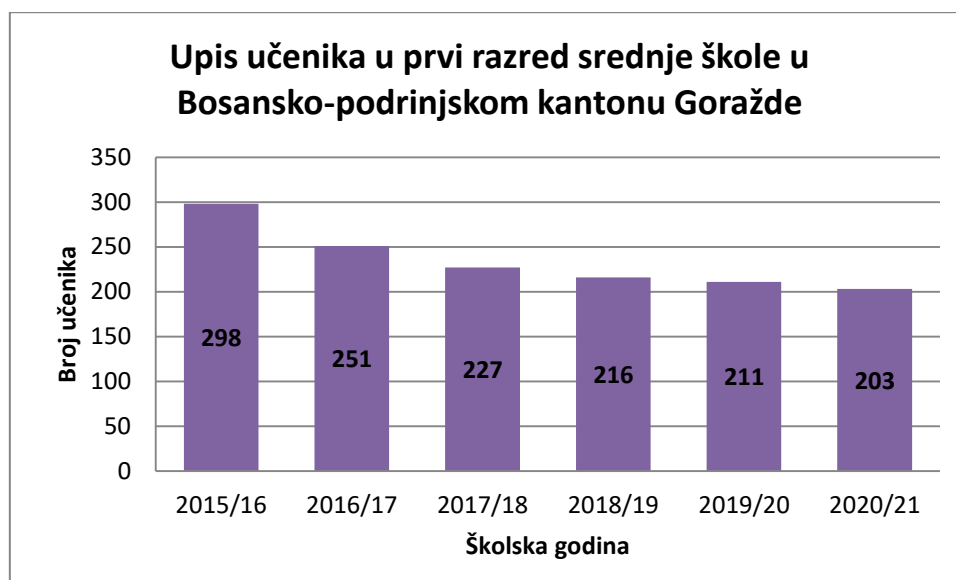

Što se tiče perioda prikazanog u grafikonu, broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole fluktuirao je i u Zeničko-dobojskom kantonu sa značajnim padom u aktuelnoj školskoj godini. Upoređujući podatak o broju upisanih učenika u tekućoj školskoj godini sa podatkom od početka perioda posmatranja (školska 2015/16. godina), uočiti ćemo da se broj upisanih učenika smanjio za 1.019 učenika ili 24,90%.

Ukupan broj učenika koji se obrazuju u srednjim školama u školskoj 2020/21. godini u Zeničko-dobojskom kantonu je **12.824**, uključujući 150 učenika s poteškoćama u razvoju. U odnosu na prethodnu školsku godinu, ukupan broj učenika srednjih škola je povećan za 136 učenika ili 1,07%.

Bosansko-podrinjski kanton Goražde

U prvi razred srednje škole u školskoj 2020/21. godini upisana su **203** učenika, a navedeni broj odgovara planu upisa prema kojem je odobren upis za devet odjeljenja različitih struka. U odnosu na prethodnu školsku godinu, kada je bilo upisano 211 učenika, u tekućoj školskoj godini upisano je 8 učenika manje ili 3,79%.

Podaci prikazani u grafikonu ukazuju na to da se broj učenika upisanih u prvi razred srednje škole kontinuirano smanjivao. Poređenjem podataka o upisu učenika iz tekuće školske godine s podacima zabilježenim na početku perioda posmatranja (školska 2015/16. godina), broj učenika koji su ove školske godine upisani u prvi razred srednje škole manji je za 95 učenika ili 31,88%.

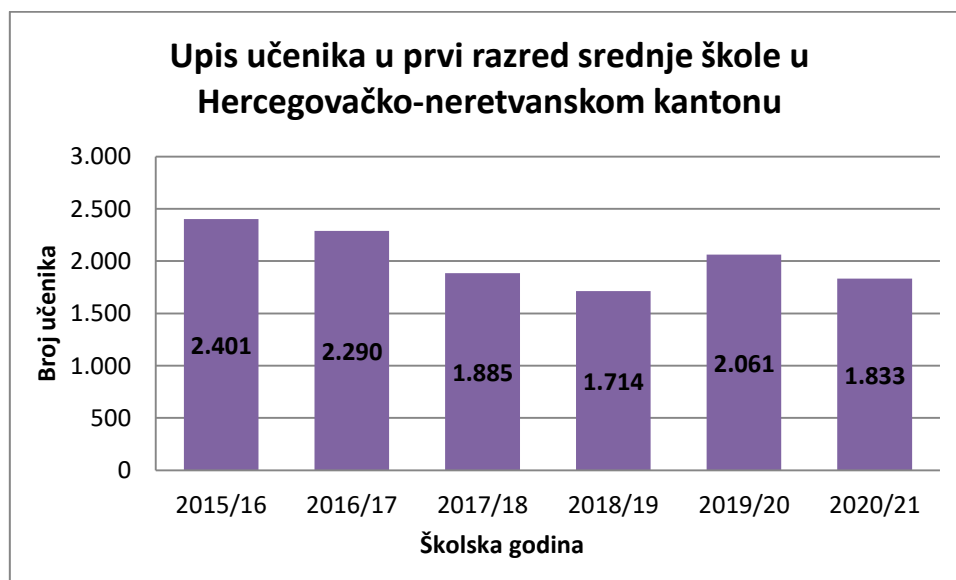
Ukupan broj učenika srednjih škola u školskoj 2020/21. godini u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde je **796**, što je 36 učenika ili 4,33% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Srednjobosanski kanton

Resorno kantonalno ministarstvo nije dostavilo podatke o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole i ukupnom broju učenika srednje škole u Srednjobosanskom kantonu.

Hercegovačko-neretvanski kanton

U prvi razred srednjih škola u Hercegovačko-neretvanskom kantonu upisana su **1.833** učenika u školskoj 2020/21. godini, što je manje za 12,63% od planiranog broja. U odnosu na prethodnu školsku godinu, upisano je 228 učenika manje, što čini procentualno smanjenje od 11,06%.

U posmatranom periodu, broj upisanih učenika u prvi razred srednje škole u Hercegovačko-neretvanskom kantonu je fluktuirao. U tekućoj školskoj godini, broj upisanih u prvi razred srednje škole je manji za 568 učenika ili 23,66% u odnosu na školsku 2015/16. godinu, koja predstavlja početak perioda posmatranja.

Ukupan broj učenika srednjih škola u školskoj 2020/21. godini u Hercegovačko-neretvanskom kantonu je **6.837**, što predstavlja smanjenje za 491 učenika ili 6,7% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Broj učenika s poteškoćama u razvoju u redovnim srednjim školama je 8.

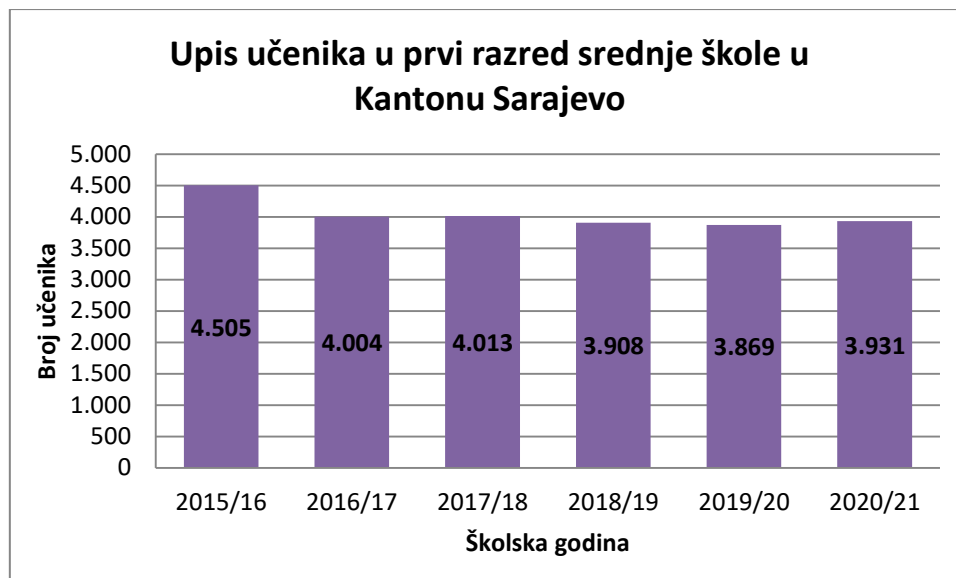
Zapadnohercegovački kanton

Resorno kantonalno ministarstvo nije dostavilo podatke o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole i ukupnom broju učenika srednje škole u Zapadnohercegovačkom kantonu.

Kanton Sarajevo

U školskoj 2020/21. godini, u prvi razred srednjih škola Kantona Sarajevo upisan je ukupno **3.931** učenik, što je manje za 1,5% od planiranog broja.

Upoređivanjem podataka o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole u tekućoj školskoj godini s podatkom iz prošle godine, može se ustanoviti da su ove školske godine upisana 62 učenika više, odnosno 1,6%.

Kada je u pitanju kretanje broja upisanih učenika u prvi razred srednjih škola u Kantonu Sarajevo, može se primijetiti da se, izuzev školske 2015/16. godine kada je upisano znatno više učenika nego u godinama poslije, broj učenika nije drastično mijenjao. Stoga, ukoliko uzmemo podatak iz ove školske godine i uporedimo ga s školskom 2015/16. godinom, broj učenika se smanjio za 574, što u procentima iznosi 12,74%. S druge strane, ukoliko uporedimo podatak iz ove školske godine s onim od prije pet školskih godina, razlika je relativno mala, odnosno broj učenika se smanjio samo za 73, što izraženo u procentima iznosi 1,82%.

Ukupan broj učenika koji se obrazuju u srednjim školama u Kantonu Sarajevo u školskoj 2020/21. godini je **15.037**, što je za 304 učenika ili 2,06% više u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Kanton 10

Resorno kantonalno ministarstvo nije dostavilo podatke o broju učenika upisanih u prvi razred srednje škole i ukupnom broju učenika srednje škole u Kantonu 10.

2.2. Zbirni podaci o broju učenika srednjih škola u školskoj 2020/21. godini u Federaciji BiH i kretanje broja učenika srednjih škola u periodu školska 2015/16 – 2020/21. godina

Tabela 4: Broj učenika u srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2020/21. godini

Redni broj	Kanton	Broj učenika	
		Prvi razred	Ukupno:
1.	Unsko-sanski	2.391	7.398
2.	Posavski	-	-
3.	Tuzlanski	4.020	14.992
4.	Zeničko-dobojski	3.074	12.824
5.	Bosansko-podrinjski	203	796
6.	Srednjobosanski	-	-
7.	Hercegovačko-neretvanski	1.833	6.837
8.	Zapadnohercegovački	-	-
9.	Kanton Sarajevo	3.931	15.037
10.	Kanton 10	-	-
Ukupno Federacija BiH		-	-

Izvor: Podaci u tabeli 4 prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava.

Tabela 5: Pregled kretanja broja upisanih učenika u prvi razred srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2015/16 – 2020/21. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina						Povećanje / smanjenje f-a	% promjene (g/a)*100 %
		2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21		
		a	b	c	d	e	f	g	h
1.	Unsko-sanski	2.843	2.659	2.510	2.380	2.111	2.391	-452	-15,9%
2.	Posavski	318	342	279	271	259	-	-	-
3.	Tuzlanski	4.743	4.497	4.370	4.253	4.144	4.020	-723	-15,24%
4.	Zeničko-dobojski	4.093	3.812	3.529	3.666	3.455	3.074	-1.019	-24,90%
5.	Bosansko-podrinjski	298	251	227	216	211	203	-95	-31,88%
6.	Srednjobosanski	3.088	2.839	2.677	1.128	2.596	-	-	-
7.	Hercegovačko-neretvanski	2.401	2.290	1.885	1.714	2.061	1.833	-568	-23,66
8.	Zapadnohercegovački	1.012	1.004	976	652	815	-	-	-
9.	Kanton Sarajevo	4.505	4.004	4.013	3.908	3.869	3.931	-574	-12,74%
10.	Kanton 10	397	555	582	568	551	-	-	-
Σ Federacija BiH		23.698	22.253	21.048	18.756	20.072	-	-	-

Izvor: Podaci u tabeli 5 za školsku 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19. i 2019/20. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 238/2016, 253/2017, 273/2018, 294/2019. i 312/2020. Podaci koji se odnose na školsku 2020/21. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava.

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine za prethodnih pet školskih godina¹

U grafikonu iznad prikazani su zbirni podaci za Federaciju BiH za prethodnih pet školskih godina. Razlog zbog kojeg nisu prikazani zbirni podaci na nivou Federacije BiH za tekuću školsku godinu jeste taj da od resornih ministarstava Posavskog kantona, Srednjobosanskog, Zapadnohercegovačkog i Kantona 10 nismo dobili tražene podatke za školsku 2020/2021. godinu. Stoga, za tekuću školsku godinu ne raspolažemo kompletnim podacima za cijelu Federaciju BiH. Ipak, i pored navedenog, pregled kretanja broja učenika u prethodnih pet školskih godina, kao i podaci iz šest kantona za tekuću školsku godinu, ukazuju na nastavak trenda smanjenja broja učenika upisanih u prvi razred srednje škole.

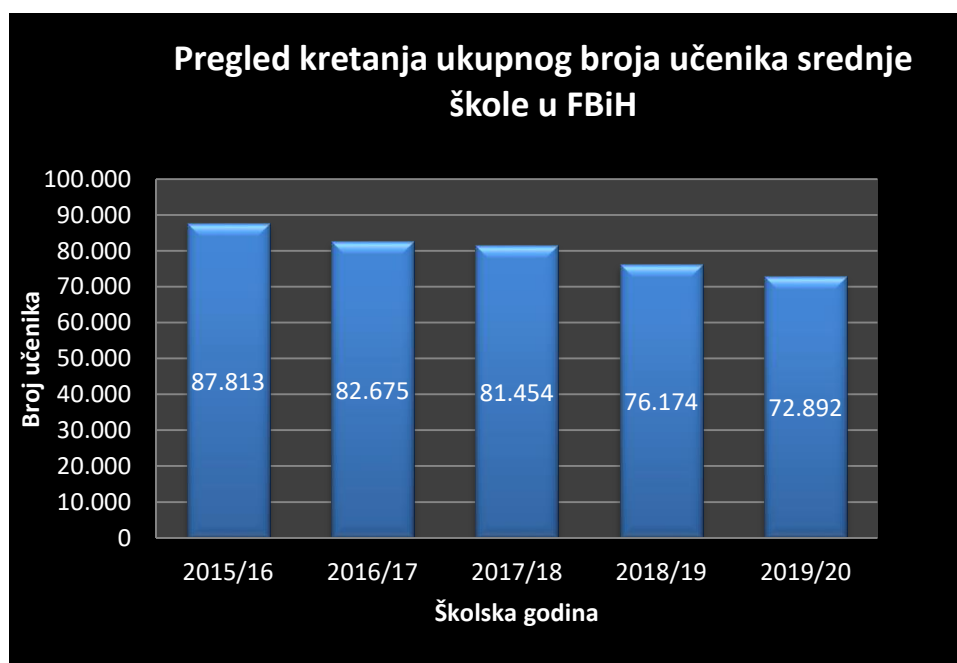
Ukoliko analiziramo podatke iz tabele 5 za kantone koji su dostavili podatke za tekuću školsku godinu, ustanovit ćemo da, posmatrano po procentima smanjenja broja učenika, najveće smanjenje upisanih u prvi razred srednje škole bilježe Bosansko-podrinjski kanton Goražde (-31,88%), Zeničko-dobojski kanton (-24,90%) i Hercegovačko-neretvanski kanton (-23,66%).

¹ Zbirni podaci za Federaciju BiH su dati za prethodnih pet školskih godina. Zbog nepotpunih podataka o broju učenika srednjih škola u FBiH u tekućoj školskoj godini, iz razloga što navedene podatke nismo dobili iz Posavskog, Srednjobosanskog, Zapadnohercegovačkog i Kantona 10, posljednja školska godina nije uvrštena u grafikon.

Tabela 6: Pregled kretanja broja učenika u srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2015/16 – 2020/21. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina						Povećanje / smanjenje	% promjene
		2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21		
		a	b	c	d	e	f	g	h
1.	Unsko-sanski	10.239	9.619	9.496	8.698	8.046	7.398	-2.841	-27,75%
2.	Posavski	1.413	1.300	1.160	1.037	986	-	-	-
3.	Tuzlanski	16.850	15.751	15.966	15.582	15.078	14.992	-1.858	-11,03%
4.	Zeničko-dobojski	14.778	14.478	14.006	13.558	12.688	12.824	-1.954	-13,22%
5.	Bosansko-podrinjski	1.031	948	964	896	832	796	-235	-22,79%
6.	Srednjobosanski	11.420	10.610	10.087	8.320	7.878	-	-	-
7.	Hercegovačko-neretvanski	9.386	8.614	8.089	7.614	7.328	6.837	-2549	-27,16
8.	Zapadnohercegovački	4.265	4.029	3.803	3.390	3.265	-	-	-
9.	Kanton Sarajevo	16.148	15.285	15.926	15.162	14.733	15.037	-1.111	-6,88%
10.	Kanton 10	2.283	2.041	1.957	1.917	2.058	-	-	-
Σ Federacija BiH		87.813	82.675	81.454	76.174	72.892	-	-	-

Izvor: Podaci u tabeli 6 za školsku 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19. i 2019/20. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 238/2016, 253/2017, 273/2018, 294/2019. i 312/2020. Podaci koji se odnose na školsku 2020/21. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava.

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine za prethodnih pet školskih godina²

² Zbirni podaci za Federaciju BiH su dati za prethodnih pet školskih godina. Zbog nepotpunih podataka o broju učenika srednjih škola u FBiH u tekućoj školskoj godini, iz razloga što navedene podatke nismo dobili iz Posavskog, Srednjobosanskog, Zapadnohercegovačkog i Kantona 10, posljednja školska godina nije uvrštena u grafikon.

Razmatrajući podatke iz tabele 6, koja obuhvata period školska 2015/16 – 2020/21. godina, kao i grafički prikaz kretanja ukupnog broja učenika u Federaciji BiH za prethodnih pet školskih godina, može se konstatirati da postoji trend kontinuiranog smanjenja broja učenika srednjih škola u Federaciji BiH.

Najveće procentualno smanjenje broja učenika srednjih škola u šestogodišnjem periodu, među kantonima za koje imamo podatke za tekuću školsku godinu, zabilježeno je u Unsko-sanskom kantonu (-27,75%), Hercegovačko-neretvanskom kantonu (-27,16%) i Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde (-22,79%).

REZIME

Školska 2020/21. godina nije tipična školska godina. Njen početak u sjeni je zabrinutosti svih partnera u obrazovanju oko načina realizacije nastave tokom tekuće školske godine u svjetlu krize izazvane pandemijom COVID-19. Donošenju odluka o načinu realizacije nastave, kao i datumu početka nastave u školskoj 2020/21. godini, prethodio je predan rad kako kriznih štabova (Federalnog i kantonalnih) ministarstava zdravstva, tako i ministarstava obrazovanja. Održani su i zajednički sastanci predstavnika resora zdravstva i obrazovanja u Federaciji BiH, a date su i najvažnije smjernice i upute na koji način bi trebalo organizirati nastavu. Na osnovu pomenutog, svako kantonalno ministarstvo obrazovanja je donijelo odluku o datumu početka nastave u osnovnim i srednjim školama i modalitetima organiziranja iste, te propise i upute za škole koji će omogućiti provođenje donesenih odluka. Svi kantoni su se opredijelili za kombinaciju nastave u učionici i online nastave. Međutim, kako se epidemiološka situacija na području Federacije BiH pogoršala u oktobru mjesecu, određeni kantoni, npr. Kanton Sarajevo, već su počeli revidirati prvobitno donesene odluke o načinu realizacije nastave. Stoga, za očekivati je da će tokom cijele školske godine odluke o načinu organiziranja nastave biti podložne izmjenama, prateći razvoj epidemiološke situacije kako na nivou Federacije BiH, tako i na nivou svakog kantona pojedinačno.

Kada je u pitanju broj učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine, evidentan je nastavak trenda smanjenja broja učenika. Broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u Federaciji BiH se u periodu od školske 2015/16. godine do školske 2020/21. godine smanjio za 3.290 učenika ili 15,03%.

Razmatranjem podataka o ukupnom broju učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period od školske 2015/16. do školske 2020/21. godine, primjetno je kontinuirano smanjenje broja učenika osnovnih škola. Prema zbirnim podacima za Federaciju BiH, broj učenika osnovnih škola se u navedenom periodu smanjio za 13.494 učenika ili 7,08%.

Važno je spomenuti da je pandemija COVID-19 negativno uticala na realizaciju obaveznog programa predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu. Naime, zbog činjenice da se u određenom broju kantona ovaj program realizira u proljeće, isti se nije realizirao zbog zatvaranja odgojno-obrazovnih ustanova (u drugoj polovini marta 2020. godine), ili se počeo realizirati, pa je prekinut prije okončanja programa.

Analizom kretanja broja učenika upisanih u prvi razred srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine u prethodnih pet školskih godina, te analizom podataka iz šest kantona koji su dostavili podatke o upisu za tekuću školsku godinu, može se primijetiti nastavak trenda smanjenja broja učenika upisanih u prvi razred srednje škole. Ukoliko analiziramo podatke za kantone koji su dostavili podatke o broju upisanih učenika srednjih škola za tekuću školsku godinu, ustanovit ćemo da,

posmatrano po procentima smanjenja broja učenika, najveće smanjenje upisanih u prvi razred srednje škole bilježe Bosansko-podrinjski kanton Goražde (-31,88%), Zeničko-dobojski kanton (-24,90%) i Hercegovačko-neretvanski kanton (-23,66%). Iz ovog pregleda su izuzeti kantoni koji nisu dostavili podatke o broju učenika srednjih škola (Posavski, Srednjobosanski, Zapadnohercegovački i Kanton 10).

Kada je riječ o podacima o ukupnom broju učenika srednjih škola u Federaciji BiH, prisutan je trend kontinuiranog smanjenja broja učenika srednjih škola. Najveće procentualno smanjenje broja učenika srednjih škola u šestogodišnjem periodu, među kantonima za koje imamo podatke za tekuću školsku godinu, zabilježeno je u Unsko-sanskom kantonu (-27,75%), Hercegovačko-neretvanskom kantonu (-27,16%) i Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde (-22,79%).

PREPORUKE

Preporuka 1. Potrebno je svoj djeci predškolskog uzrasta osigurati mogućnosti da budu uključena u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, u skladu s članom 16. Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini, uvažavajući epidemiološko-higijenske mjere i preporuke.

Preporuka 2. Potrebno je uspostaviti efikasan sistem evidentiranja djece koja ne upisuju osnovnu i srednju školu i koja napuštaju osnovno i srednje obrazovanje prije njegovog završetka. Posebnu pažnju treba posvetiti djeci iz marginaliziranih grupa koja su, usljed krize izazvane COVID-19 virusom, u većoj opasnosti da prekinu obrazovanje prije njegovog završetka.

Preporuka 3. Potrebno je osigurati pravo upisa u osnovnu školu djeci koja nisu evidentirana u matične knjige rođenih i olakšati procedure upisa za djecu pripadnika romske nacionalnosti, djecu stranih državljana i drugu djecu koja mogu imati birokratske prepreke prilikom upisa u osnovnu školu.

Preporuka 4. Potrebno je razvijati i podržati programe naknadnog sticanja osnovnog i srednjeg obrazovanja za odrasle bez kvalifikacije i osigurati određena sredstva za ovu namjenu iz federalnog, kantonalnih i općinskih budžeta.

Preporuka 5. Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, u saradnji s kantonalnim ministarstvima obrazovanja, treba nastaviti provoditi projekat nabavke besplatnih udžbenika za djecu iz socijalno ugroženih porodica i transformirati ga u redovan program za koji će se svake godine izdvajati sredstva iz federalnog i kantonalnih budžeta.

Preporuka 6. Općine i kantoni svake godine u svojim budžetima trebaju alocirati dovoljno sredstava za osiguranje besplatnog prijevoza učenicima osnovnih škola koji imaju pravo na isti, u skladu s važećom zakonskom regulativom.

Preporuka 7. Neophodno je djeci s poteškoćama u razvoju osigurati nesmetan pristup i učešće u kvalitetnom predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju i poboljšati kapacitete odgojno-obrazovnih ustanova za stvaranje inkluzivnog okruženja za socijalizaciju, odgoj i obrazovanje sve djece.

Preporuka 8. Usljed izazova sa kojima je suočen obrazovni sektor radi pandemije COVID-19, potrebno je osigurati kontinuitet izdvajanja za obrazovanje, a po mogućnosti i povećanje istih. Dodatna sredstva se trebaju usmjeriti u nabavku potrebne opreme kako bi sva djeca imala pristup kvalitetnom obrazovanju, uključujući i kvalitetan pristup online nastavi. Također, potrebno je osigurati da se nastavnicima, stručnim saradnicima i direktorima škola pruži odgovarajuća podrška, u vidu edukacija i dr., kako bi se nastavili uspješno nositi sa izazovima u okolnostima izazvanim pandemijom COVID-19.